

Dalfsen, 5 november 2021

Aan de gemeenteraad van Dalfsen
Postbus 35
7720 AA Dalfsen

Onderwerp: Zienswijze ontwerp Omgevingsvisie 1.0

De vereniging Vrienden van Dalfsen bestaat sinds 1978 en heeft ruim 220 leden. Het doel van de vereniging voor de gemeente Dalfsen is:

- belangstelling wekken voor en bevorderen van de leefbaarheid;
- belangstelling wekken voor en open leggen van de geschiedenis in alle facetten;
- belangstelling wekken voor en bevorderen en beschermen van natuur en landschap.

Vanuit deze doelstelling hebben wij veel interesse in de Omgevingsvisie Dalfsen. Wij hebben de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 gelezen en reageren daar als volgt op.

Om te beginnen willen we de gemeente complimenteren met deze goed leesbare Omgevingsvisie. Verder gaan we op de volgende onderwerpen in:

Planhorizon

De Omgevingsvisie hanteert 2030 als planhorizon maar noemt ook regelmatig het jaar 2040. Dat is verwarrend. Wij roepen u op om hier meer lijn in te brengen en explicieter aan te geven wanneer en voor welke onderwerpen de visie vooruit kijkt tot 2030 of 2040.

Biodiversiteit (par. 1.4.1 en 5.2.4)

Bij de strategische keuzes in paragraaf 1.4.1 ontbreekt het stoppen van de teruggang en de verbetering van de biodiversiteit. Wij vragen u biodiversiteit tot één van de strategische pijlers te benoemen waarop het Dalfser ruimtelijke beleid rust en dit op te nemen in de relevante paragrafen.

In paragraaf 5.2.4 wordt de terugloop van de biodiversiteit beschreven. De sterke achteruitgang van de biodiversiteit in natuurgebieden zou door gerichte maatregelen afvlakken. Dat wagen wij te betwijfelen. De grootste oppervlakte land wordt bovendien ingenomen door agrarische activiteiten. En in deze gebieden is de achteruitgang catastrofaal, ook in de gemeente Dalfsen. In de ontwerp Omgevingsvisie missen wij een visie en mogelijke maatregelen om dit proces te keren. Wij vragen u in de ontwerp Omgevingsvisie in ieder geval op te nemen dat de gemeente in het landelijk gebied in de eigen bermen en groensingels haar beheer richt op meer biodiversiteit. En bij toekomstige nieuwe inrichtingen van het landschap rond nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen bouwt aan meer groen, blauw en biodiversiteit.

Wij missen in de ontwerp Omgevingsvisie dat de transitie van de landbouw, een formidabele ingreep de komende 30 jaar, mogelijkheden biedt om het agrarisch landschap aantrekkelijker en meer natuurlijk in te richten. De gemeente kan daar ongetwijfeld ook een ondersteunende rol in spelen.

Inbreiding voor uitbreiding (par. 1.4.1)

Wij verzoeken u, overeenkomstig het landelijk beleid, de Woonagenda West-Overijssel en uw eigen gemeentelijke Woonvisie (paragraaf 5.3.4), te schrijven dat inbreiding en verdichting het uitgangspunt zijn ten aanzien van bouwopgaven, vóór uitbreiding. In plaats van de tekst die er nu staat in paragraaf 1.4.1.

Woningbehoefte en woningbouwopgave (par. 1.4.1 en 1.6.6)

Wij missen een wezenlijke onderbouwing waarop B&W nieuwe woongebieden aanwijst. Is het bouwtempo dat u kiest het resultaat van “bouwen voor eigen behoefte”, zoals u schrijft in paragraaf 1.4.1. Daar twijfelen wij ernstig aan.

Ten opzichte van het concept ontwerp van de Omgevingsvisie 1.0 heeft u een onderbouwing toegevoegd voor de twee uitbreidingslocaties die u bij de kern Dalfsen aanwijst. Ook introduceren B&W een nieuw en niet gedefinieerd begrip: ‘autonome woonbehoefte’. Die zou in de kern Dalfsen 850 woningen in 10 jaar tijd zijn.

In de afgelopen periodes van 10 jaar zijn er in Dalfsen 528 (2000-2010) en 555 (2011-2020) woningen gebouwd. In november 2018 schreven B&W nog in het raadsvoorstel ‘Inperking gebied gemeentelijk voorkeursrecht’ dat werd uitgegaan van 40 woningen per jaar voor de kern Dalfsen op uitleglocaties (400 in 10 jaar). Hoe komt u dan nu, nog geen drie jaar later, ineens bij een ‘autonome woonbehoefte’ van 850 woningen in 10 jaar?

In de laatste gemeentelijke woonvisie staat dat de gemeente in 2021 een nieuw onderzoek zou doen naar de woonbehoefte. Dat is volgens de nieuwste programmabegroting nu voorzien in 2022.

En op welke wijze borgt de gemeente dat toegevoegde capaciteit, direct en indirect, daadwerkelijk terecht komt bij die ‘eigen behoefte’, en niet -steeds meer- in handen komt van woningzoekenden buiten de eigen gemeente?

Wij achten het al met al niet opportuun dat de gemeente Dalfsen kiest voor maar liefst twee uitleglocaties bij het dorp Dalfsen (ten westen van de Leemculeweg en ten noorden van de Vossiersteeg). Uit de in opdracht van de gemeente opgestelde notitie omgevingsaspecten (2018) blijkt dat Dalfsen Noord gelet op de aspecten Landschap en cultuurhistorie, Natuur, Archeologie en Verkeer beter is dan Dalfsen West. Alleen op het aspect ‘water’ scoort West beter dan Noord. Bovendien biedt Dalfsen Noord aanzienlijk meer ruimte. Wij verzoeken u dan ook voor deze locatie te kiezen.

Verkeersinfrastructuur (1.3.4)

Verkeer komt maar uiterst summier aan de orde in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0.

Alleen in paragraaf 1.3.4 ‘Bereikbaarheid, digitaal en fysiek’ wordt daar in erg algemene termen op ingegaan. Dat verwondert ons. Zeker bij de kern Dalfsen is daar toch wel meer over te zeggen. Wij kunnen ons niet voorstellen dat de bestaande ‘rondweg’ door Dalfsen en de situatie bij de brug erover 10 jaar of 20 jaar nog net zo bij liggen en voldoen.

Bij realisering lag de rondweg langs het dorp en is de keuze gemaakt deze in te richten met rotondes met fietsers ‘uit de voorrang’, in Nederland behorende bij situaties buiten de bebouwde kom. Nu ligt de ‘rondweg’ midden in de bebouwde kom en daar horen rotondes bij met ‘fietsers in de voorrang’. Dat zal dus gewijzigd moeten worden. Nu zien wij al vaak het (verwarrende) gedrag van automobilisten die fietsers ongevraagd voorrang verlenen op de huidige rotondes, met gevaar voor kop-staartbotsingen. Wij

realiseren ons dat dan alle rotondes in de rondweg gelijktijdig geheel gereconstrueerd moeten worden met op de rotonde een rijstrook voor fietsers die aansluit op de rijbaan. Daar zullen behoorlijke kosten aan verbonden zijn. Bijkomend voordeel van 'fietsers in de voorrang' is wellicht dat het doorgaande verkeer op de 'rondweg' minder goed zal doorstromen waardoor 'oneigenlijk' doorgaand verkeer deels af zal zien van deze route. Modelmatig kan dat onderzocht worden.

De oversteekbaarheid voor fietsers zou uiteraard nog meer gebaat zijn met een fietstunnel. B&W hebben dat al eens laten onderzoeken en hebben er om verschillende redenen van afgezien. Misschien is het een alternatief om één kruising met verkeerslichten te realiseren waarbij overstekende fietsers apart groen licht krijgen.

Ook de situatie bij de brug over de Vecht is nu, in elk geval in de beleving, onveilig. Wij vragen ons af of op termijn mogelijk een extra brug nodig is voor gemotoriseerd verkeer ter hoogte van de bocht in de Vechtdijk. De huidige ophaalbrug houdt dan een functie voor fietsers en voetgangers. De leefbaarheid van de kop van de Prinsenstraat en omgeving zou daar enorm bij gebaat zijn.

Wij vragen uw gemeenteraad alsnog in de Omgevingsvisie een tekst op te nemen over de verkeersinfrastructuur bij de kern Dalfsen. Wij stellen voor dat onderzoek wordt aangekondigd naar de toekomstige gewenste situatie van de rondweg en de situatie bij de brug en dat de door ons geschetste oplossingen daarbij ook worden onderzocht. Wij bevelen u aan om de zoektocht naar een kostbare nieuwe brug als koppelkans aan te dragen bij de verkenning Veilige Vecht van het waterschap.

Gebied langs afgewaardeerde Hessenweg (par. 1.4.1 en 2.3)

Op de kaart van ontwerp Omgevingsvisie 1.0 is de nieuwe N340 vanaf Ankummerdijk richting Zwolle ten onrechte nog niet ingetekend. Wij vinden het belangrijk dat dat alsnog gebeurt en dat daarmee gevisualiseerd wordt dat het agrarische gebied langs de (afgewaardeerde) Hessenweg heel anders in haar omgeving komt te liggen. Het gebied wordt aantrekkelijker voor toerisme, fietsen en wandelen. Zeker wanneer bij de toekomstige dijkversterkingen op delen van de Vechtdijk een voet/fietspad wordt gerealiseerd, daar waar de privacy van aanwonenden niet in het geding is. Het Vechtdal wordt in dit gebied tevens veel rustiger en biedt kansen voor meer natuurlijke kwaliteiten. Er zijn in het gebied nog cultuurhistorische aanknopingspunten die daarnaast aangegrepen kunnen worden voor een kwaliteitsslag. De gewenste ontwikkeling van die zone tussen nieuwe N340 en Vecht zouden wij graag tot uitdrukking gebracht zien op de kaart én in de tekst. Dat is in samenhang te zien met de 'landgoederen- pijl' die nu al op de kaart van de Omgevingsvisie 1.0 staat. Ook ligt deze benadering van dit gebied geheel in lijn met paragraaf 1.4.1 'strategische keuzes' met name keuze 10 waar staat dat Dalfsen in zet op 'een groene overgang tussen stad en landelijk gebied'. Die groene overgang in dit gebied vormt dan een buffer tussen de oprukkende stad Zwolle en het landelijke Dalfsen.

Zoals u weet wil de provincie vooralsnog slechts een beplantingsplan langs de oude en nieuwe weg realiseren waarbij 1 op 1 wordt gecompenseerd wat verloren is gegaan. Er is wel een plan gemaakt voor een plusvariant maar daar is vooralsnog geen geld voor. En ook die plusvariant is nog maar een magere plus.

De Vrienden van Dalfsen bepleiten dat u in de Omgevingsvisie 1.0 alsnog aangeeft dat u de hiervoor geschetste gewenste ontwikkeling van dit gebied de komende jaren wilt stimuleren. Initiatieven die daarin passen willen de Vrienden van Dalfsen helpen bevorderen.

De bovengeschetste benadering is door de gemeente Zwolle voor haar deel langs de afgewaardeerde Hessenweg reeds verankerd in haar ruimtelijke plannen.

Milieueffectrapportage (par 4.5.2)

In de visie staat in paragraaf 4.5.2. beargumenteerd waarom voor deze Omgevingsvisie geen PlanMER behoeft te worden gemaakt.

Wij bestrijden deze argumentatie en stellingname. Door de aanwijzing van nieuwe uitbreidingslocaties, is deze visie kaderstellend voor m.e.r.-beoordeling-plichtige activiteiten. Hieruit vloeit ons inziens de noodzaak voort om een planmilieueffectrapportage (Planm.e.r.) te doorlopen.

En als begin 2022 alsnog (zoek-)gebieden voor windmolens worden opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie dan ontstaat daardoor toch zeker ook een Plan-m.e.r. plicht?

De Omgevingsvisie is ook Plan-m.e.r.-plichtig als voor de visie een passende beoordeling in het kader van natuur moet worden gemaakt. De Vrienden van Dalfsen vragen zich af of dit laatste punt wel terdege is gecheckt. Dat staat niet in paragraaf 4.5.2. Neem bijvoorbeeld:

- de uitbreidingsplannen bij Lemelerveld (afstand tot Natura 2000 gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied, waaronder Lemelerberg, ca 2,5 km);
- de woningbouwplannen Dalfsen West en Dalfsen Noord (afstand tot Natura 2000 gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, minder dan 5 km).

Zijn hiervoor ook (proef-)berekeningen gemaakt in het rekenprogramma Aerius?

In de visie staat in paragraaf 4.5.2: 'De kernopgaven uit deze Omgevingsvisie zijn nog abstract. Daardoor zijn de milieueffecten daarvan niet goed in te schatten.' Wij vinden het aanwijzen van uitbreidingslocaties voor tientallen tot honderden woningen of tientallen hectaren bedrijventerrein niet abstract. En waarom lukt het een buurgemeente als Zwolle dan wel om een PlanMER te maken voor haar Omgevingsvisie met een vergelijkbaar abstractieniveau?

Maar wat wij eigenlijk nog veel belangrijker vinden is het volgende. Wij hebben begrepen dat de Omgevingsvisie Staphorst als voorbeeld heeft gediend omdat deze gemeente die zo heeft ingericht dat deze niet Plan-m.e.r.-plichtig is. Die lijn is Dalfsen ook gaan volgen. Het is een redenering die ons ten eerste teleur stelt, en die wij ten tweede bestrijden. Een omgevingsvisie die kaderstellend is voor de omvangrijke ruimtelijke ontwikkelingen die u beoogt, is Plan-m.e.r.-plichtig. Door deze Plan-m.e.r.-plicht te negeren koerst u aan op onzorgvuldige en onrechtmatige besluitvorming. Wij vinden dat u dat niet moet willen. Een PlanMER biedt juist de kans om verschillende soorten alternatieven goed met elkaar te vergelijken. Het is een hulpmiddel voor het maken van verantwoorde keuzes. Het komt heel vreemd over om dan een Omgevingsvisie zo te willen maken dat de keuzes niet zo concreet zouden zijn dat er een PlanMER-plicht ontstaat. De milieubeoordeling en de vergelijking van alternatieven schuif je dan door naar een later stadium en op een te laag abstractieniveau. En waarom die vrees voor een PlanMER? Wil de gemeente niet dat de milieueffecten van verschillende alternatieven goed in beeld worden gebracht? Wij verzoeken u alsnog een PlanMER op te (laten) stellen en daarin verschillende alternatieve ontwikkelingen met elkaar te vergelijken.

Landgoederen (par. 2.4.3)

In paragraaf 2.4.3 staat dat de gemeente mogelijkheden wil bieden om de economische basis onder de bestaande landgoederen te versterken. Met de opmerking "deze beleidskoers zetten we door" suggereert u dat dit staand beleid is. Wat is de reikwijdte van dit bestaande beleid, en wat houdt dit exact in?

We gaan er van uit dat met deze nieuwe Omgevingsvisie het landgoederenbeleid uit de bestaande 'Structuurvisie Buitengebied' niet vervalt. Herhaaldelijk hebben wij dit al bij u aangekaart, maar een antwoord blijft uit. Wij verzoeken u met klem om hierover duidelijkheid te bieden en alsnog het beleid uit de Structuurvisie Buitengebied over landgoederen op te nemen in de Omgevingsvisie 1.0.

Bedrijventerreinen (par. 2.2.4 / 2.3.4)

De visie kondigt onderzoeken aan naar nieuwe bedrijventerreinlocaties voor Dalfsen en Nieuwleusen nabij de N340 en de N377.

Iedere goede ruimtelijke argumentatie voor al deze verstedelijking ontbreekt in de visie. Heeft de gemeente zichzelf wezenlijke vragen gesteld aan de hand van de Ladder voor duurzame verstedelijking? Weet de gemeente hoe de bestaande bedrijventerreinen worden gebruikt, en welke eventuele aanvullende capaciteit hier kan worden gerealiseerd door clustering, inbreiding en herstructurering? In de ontwerp omgevingsvisie wekt de gemeente de indruk dat ze iedere behoefte aan nieuwe capaciteit koste wat kost zal inwilligen, en dat dit per definitie gebeurt door te kiezen voor uitbreiding in plaats van inbreiding. Dat is geen duurzame en toekomstbestendige beleidslijn.

Daarnaast vragen wij om een regionale kijk op de bedrijventerreinbehoefte en het voorzien daarin. Wij denken dat (een uitbreiding van) het bedrijventerrein Hessenpoort ook uitstekend kan voorzien in ruimte voor bedrijven uit Nieuwleusen en Dalfsen.

Dat zou ook een goed onderwerp zijn om in een PlanMER te onderzoeken. Om op die manier de te verwachten effecten van lokale oplossingen af te zetten tegen concentratie op een regionaal terrein.

Agrarische sector (par. 2.2.4 / 2.3.4)

De visie wil ruimte bieden aan nieuwe (agrarische) bedrijvigheid op vrijkomende agrarische erven. (par. 2.2.4, punt 3 van ambitie 4). Wij vragen u om hierbij slechts ruimte te bieden aan 'grondgebonden agrarische bedrijven', om zo de komst van niet grondgebonden intensieve veehouderijen te weren. Wij wijzen u daarbij op de huidige omvang van de stikstofemissies en depositie in ons deel van Nederland.

In par. 2.3.4 ervaren wij spanning in punt 2 onder ambitie 4: geen grootschalige landbouw maar wel bestaande agrarische bedrijvigheid voor het gebied behouden. Gaat dat wel samen?

Recreatieve ontwikkelingen (2.4)

In paragraaf 5.2.7 staat dat op recreatieterreinen een verdere 'verstening' wordt verwacht.

In paragraaf 1.4.1. staat de volgende strategische keuze 9: 'Specifieke aandacht zal er zijn voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme. Versterken waar kan en ruimte geven. Onderdeel daarvan is het onderzoeken van het toekomstperspectief en de levensvatbaarheid van recreatieterreinen. Waar perspectief ontbreekt kan een nieuwe functie overwogen worden, mits dit een kwaliteitsimpuls van de omgeving oplevert.'

Bij het deelgebied 'Variatie rond de Vecht' staat als ambitie: 'recreatieve ontwikkelingen zijn ondergeschikt aan landschappelijke en ecologische kwaliteiten. Alleen kleinschalige vormen van recreatie zijn toegestaan, passend binnen de landschappelijke kwaliteiten.'

In het deelgebied 'Parels in het landschap' missen wij echter bij ambities een soortgelijke tekst over recreatieve ontwikkelingen'. Wij verzoeken u deze alsnog op te nemen.

Duurzaamheid en klimaat

U kiest in uw omgevingsvisie teveel voor doorgaan op de huidige voet, en voor forse verdere verstedelijking van Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld. U heeft als overheid de taak om voorop te lopen bij de transitie naar een duurzame en klimaatbestendige samenleving. Met de Omgevingswet krijgt u deze verantwoordelijkheid letterlijk en figuurlijk op uw bord. U doet daar in deze visie te weinig mee – anders dan de problematiek benoemen pakt u niet door, bijvoorbeeld door duurzaam en klimaatbestendig ontwerpen randvoorwaardelijk te maken voor iedere ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente Dalfsen. Met welke bouwstoffen gaan we circulair bouwen in Dalfsen? Op welke wijze voorkomen we in bestaande en nieuwe wijken de wateroverlast die we in de zomer van 2021 ervoeren? Hoe kenteren wij de verdere achteruitgang van de biodiversiteit in natuur- en cultuurgebieden?

Al met al stelt de ontwerp omgevingsvisie ons op deze terreinen teleur. We zien onvoldoende wenkend perspectief over de wijze waarop Dalfsen omgaat met de grote thema's van de komende decennia: klimaat, energie en biodiversiteit. De keuze voor een aantal ontwikkellocaties is veel te snel, en echt te kort door de bocht.

Wij vragen u om, in combinatie met het alsnog opstellen van een PlanMER, de Omgevingsvisie 1.0 steviger aan te zetten waar het gaat om klimaat, energie en biodiversiteit.

De vereniging Vrienden van Dalfsen

Namens het bestuur,

J. Dekker,
Voorzitter wnd.

G.E.M. Bistervels,
Penningmeester